Lieta Nr. C73534619
ECLI:LV:ZRT:2020:1214.C73534619.5.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Jelgavā, 2020. gada 14.decembrī

Zemgales rajona tiesa : tiesnese I. Dzerkale
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu maksātnespējīgās sabiedrības ar ierobežotu atbildību "AB Systems" prasību pret /pers. B/ un /pers. C/ par zaudējumu piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Zemgales rajona tiesā saņemts MSIA "ABSystems" prasības pieteikums un tā precizējumi (lietas 179.-180.lapa) , kurā lūdz piedzīt no atbildētājiem solidāri maksātnespējīgās SIA "ABSystems" labā zaudējumus 704986.32 EUR apmērā.

Prasības pieteikumā norādīts, ka ar 2018.gada 25.janvāra Jelgavas tiesas spriedumu pasludināts SIA ,,ABSystems" maksātnespējas process. Par administratori SIA ,,ABSystems maksātnespējas procesā iecelta administratore Maija Zaube. Atbildētāji bija sabiedrības valdes locekļi un administratore noskaidrojusi, ka /pers. B/ bija izdevis pilnvaru /pers. C/ un /pers. C/ parakstīja visus sabiedrības grāmatvedības, personāla un saimnieciskos dokumentus, t.sk., gada pārskatus, atskaites, rīkojumus, darba līgumus, slēdza darījumus, pārvaldīja sabiedrības mantu un rīkojās ar sabiedrības līdzekļiem. Tādejādi ar administratores lēmumiem viņi iecelti par parādnieka pārstāvjiem SIA "ABSystems" maksātnespējas procesā.

Pēc SIA ,,ABSystems" maksātnespējas procesa pasludināšanas - 2018.gada 1.februārī administratore uz SIA ,,ABSystems" juridisko adresi, kā arī publiski pieejamajām elektroniskajām adresēm nosūtīja pieprasījumu iesniegt Maksātnespējas likumā noteikto informāciju, dokumentus un uzņēmuma mantu. Atkārtoti pieprasījumi nosūtīti 2018.gada 24.aprīlī, 2018.gada 5.jūlijā, 2018.gada 24.augustā.

2018.gada 26.martā administratorei elektroniski tika iesniegta neparakstīta bilance. Neskatoties uz minēto, tikai 2016.gada 28.jūnijā /pers. C/ nodeva daļu aktīvu un grāmatvedības dokumentus, administratorei netika nodoti pamatlīdzekļi un krājumi EUR 57 821,00 apmērā, kā arī daļa debitoru parādu pamatojošie dokumenti. Netika iesniegti debitoru pamatojošie dokumenti vai tie nesaturēja pilnīgu informāciju par debitoru parādiem EUR 83 018,57 apmērā.

Minētais apliecina, ka administratore nevar īstenot Maksātnespējas likumā noteikto mērķu sasniegšanu, atgūt pēc iespējas vairāk naudas līdzekļus kreditoru prasījumu segšanai, jo nav iespēju veikt tiesiskas darbības visu debitoru parādu atgūšanā, kā arī atsavināt visu sabiedrības mantu.

Atbildētāji ar savu rīcību (bezdarbību), nenododot visus parādnieka grāmatvedības dokumentus un mantu, ir pārkāpuši Maksātnespējas likuma 70.panta otro daļu un 71.panta pirmo daļu, tādējādi, liedzot administratoram gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Prasītāja uzskata, ka SIA "ABSystems" maksātnespējas procesā atzīto kreditoru prasījumus pamatparāda apmērā, nebūs iespējams segt parādnieka maksātnespējas procesa ietvaros, tāpēc, ka atbildētāji nav nodevuši administratoram dokumentus, kas ļautu gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas, kā arī sabiedrības mantu. Tādējādi, par Prasītājam nodarīto zaudējumu apmēru uzskatāms SIA "ABSystems" maksātnespējas procesā iesniegto, nesegto kreditora prasījumu pamatparāda jeb galvenā prasījuma apmērs.

Uzskata, ka sākoties sabiedrības finansiālajām grūtībām, valdes locekļa pienākums ir nodrošināt parādnieka mantas saglabāšanu un nepieļaut objektīvi nepamatotu saistību pieaugumu, lai būtu iespējams maksimāli apmierināt kreditoru prasījumus. Tas izriet arī no Maksātnespējas likuma 1.pantā definētajiem maksātnespējas procesa mērķiem un 6.pantā noteiktajiem šā procesa. Konkrētajā situācijā nav būtiski vai Atbildētāji šos krājumus piesavinājās vai tos nepārvaldīja ar pietiekamu rūpību, kā rezultātā tie vairs nav sabiedrības rīcībā, jo viena vai otra gadījumā sabiedrībai tikuši nodarīti zaudējumi un šie zaudējumu radušies tieši Atbildētāju darbības rezultātā par ko ir jānes pilna atbildība. Uzskata, ka atbildētāji nav rīkojušies kā čakli un rūpīgi saimnieki, tādēļ viņiem jānes atbildība par sabiedrībai nodarītiem zaudējumiem.

Prasība pamatota uz Maksātnespējas likuma 65.pantu un 72.[1]pantu, Komerclikuma 169.pantu, Civillikuma 1770.,1779.pantiem.

[2] Atbildētājs/pers. C/ 2020. gada 08.decembrī iesniedzis rakstveida paskaidrojumus (lietas 191.-192.lapa), kuros prasību neatzīst un lūdz noraidīt.

Paskaidro, ka kopš SIA ABSYSTEMS tika pasludināta maksātnespēja, valdes loceklis /pers. B/ un pilnvarotā persona /pers. C/ aktīvi, gan telefoniski, gan klātienē, gan caur e-pastu informēja maksātnespējas administratori Maiju Zaubi par SIA "ABSystems" pamatlīdzekļu un dokumentu statusu. 2018. gada 1. februāra pieprasījumi neviens no viņiem nav saņēmis.

Vairākkārtīgi aicinājis administratori saņemt pamatlīdzekļus un krājumus viņa dzīvesvietā /adrese/. 2018. gada. 28. jūnijā administratore Maija Zaube ieradās viņa dzīvesvietā un paņēma daļu pamatlīdzekļus un dokumentus, atstājot mantu, ko nevarēja fiziski paņemt līdzi, jo pietrūka vietas. Viņa dzīvesvietā vēl joprojām atrodas SIA ABSYSTEMS pamatlīdzekļi (dažāda veida blīvgumijas logu, durvju un fasāžu profilu sistēmām), kurus maksātnespējas administratore Maija Zaube 2018. gada. 5. novembrī atgādina SIA ABSYSTEMS pilnvaroto pārstāvi /pers. C/, lai viņš tās realizē vai iesniedz firmu sarakstu, kam tās varētu interesēt.

Atlikušie pamatlīdzekļi un krājumi tika atstāti uzņēmuma juridiskā adresē: /adrese A/, LV-3016, jo nekustamā īpašuma īpašnieks /pers. I/ sākot ar 30.01.2018 neļāva piekļūt pamatlīdzekļiem un krājumiem, jo bija nomainījis atslēgas un apsardzes pults pieejas kodus. Dokumenti, pamatlīdzekļi un krājumi bija novietoti /adrese A/, ēkas otrajā stāvā aiz aizslēgtām durvīm. Vērš uzmanību, ka 29.01.2018 nekustamā īpašuma īpašnieks /pers. I/ pieprasīja, lai SIA "ABSystems" samaksā nekustamā īpašuma nodokļa parādu par 2017. gadu ar nosacījumu, ka uzņēmuma pilnvarotie darbinieki varēs piekļūt pamatlīdzekļiem un krājumiem. Par šādu maksājumu iepriekš nebija nekādu rakstisku vai mutisku vienošanos, bet nolēmis, ka ir jāveic dotais maksājums, lai saglabātu pamatlīdzekļus un krājumus. SIA "ABSystems" pamatlīdzekļi un krājumi neatrodas pie atbildētājiem.

Nav saprotams kā ir sastādīts zaudējumu aprēķins, jo nav ņemti vērā nozīmīgu Latvijas uzņēmumu parādi (debitori). Uz 2019. gada 11. novembri SIA "ABSystems" maksātnespējas procesā ir aktuāli debitoru parādi par kopējo summu EUR 43 563,83(SIA "ABORA", SIA "MONUM", SIA "LNK INDUSTRIES un SIA "Vides būve") . Nav izprotams maksātnespējas administratores Maijas Zaubes pieprasījums piedzīt solidāri no atbildētājiem prasītājas labā paša /pers. C/ aizdevumu sabiedrībai EUR 97 321,92 (aizdevuma līgums Nr. ABS/KR-01 un SIA "RF" reģ.nr.40103838201 EUR 39 793,60, kas ir /pers. C/ piederoša sabiedrība, kā arī kreditoru reģistrā iekļauto /pers. I/ prasījumu, jo nekādas saistības ar /pers. I/ nav nodibinātas.

[3] Ar Zemgales rajona tiesas tiesnesesa 2020. gada 25.novembra lēmumu lieta nolikta izskatīšanai rakstveida procesā 2020. gada 14.decembrī , par ko lietas dalībniekiem nosūtīti paziņojumi uz viņu e-pasta adresēm. Tā kā atbildētāji saziņai norādījuši savas e-pasta adreses gan SIA "ABSystems" maksātnespējas procesā, kur atbilstoši Maksātnespējas likuma 81.panta trešajai daļai saziņa notiek tikai elektroniski, gan atbildētāji paši sazinājušies ar tiesu latviešu valodā, izmantojot e-pastu, tiesa secina, ka par lietas izskatīšanu viņiem paziņots Civilprocesa likuma 56.panta 6.[1] daļā noteiktajā kārtībā . Tā kā 08.12.2020. tiesā saņemts paskaidrojums, ko /pers. C/ sniedz gan savā, gan /pers. B/ vārdā, un /pers. B/ tiesai nosūtījis latviešu valodā sastādītu rakstveida pilnvaru pārstāvēt viņu tiesā, tiesa secina, ka par lietas izskatīšanu rakstveida procesā 2020. gada 14.decembrī abi atbildētāji ir informēti.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 85.panta pirmo daļu fiziskas personas pārstāvību noformē ar notariāli apliecinātu pilnvaru, tādejādi /pers. B/ rakstveida pilnvara ir nepietiekama, lai pielaistu /pers. C/ kā viņa pārstāvi lietā. Tiesas ieskatā atbildētājam /pers. B/ bija pietiekoši laika noformēt pārstāvību atbilstoši normatīvo aktu prasībām, jo kopš lietas ierosināšanas ir pagājis jau vairāk kā viens gads un 2020.gada 25.augusta tiesas sēde tika atlikta sakarā ar /pers. B/ lūgumu pārstāvības noformēšanai (lietas 165.lapa).

[4] SIA "ABSystems"administratore M.Zaube iesniegusi atsauksmi uz paskaidrojumiem, kur atkārtoti uzsver, ka tieši parādnieka pārstāvju pienākums bija nodot mantu un atbildētāji vilcinājās nodot gan dokumentus, gan mantu (lietas 213.lapa).

Norāda, ka pieteikumam ir pievienots administratores 2018.gada 27.februāra akts par juridiskās adreses apsekošanu, fiksējot, ka apsekošanas brīdī telpās neatrodas SIA "ABSystems" manta un dokumenti. Apsekošanas laikā tika konstatēti tikai katalogi, bukleti un sadarbības partneru reklāmas materiāli, kas nav grāmatvedības dokumenti. 30.08.2018. krājumi un pamatlīdzekļi, kas atradās juridiskajā adresē pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas, tika izvesti uz /pers. C/ rīkojuma pamata. /pers. I/ norāda, ka /pers. C/ paskaidrojumi ir nepatiesi un ir sniegti ar mērķi izvairīties no atbildības par zādzību/ krāpšanu/ piesavināšanos. Iesniegumam /pers. I/ pievienojis fotofiksācijas, pēc kurām var spriest, ka noteikta manta tiek izvesta no ražotnes telpām /adrese A/. Saskaņā ar parādnieku pārstāvju sniegto informāciju, konstatējot mantas iespējamo nelikumīgo aizturēšanu vai aizvešanu, atbildētājiem kā krietniem un rūpīgiem saimniekiem bija nekavējoties jāvēršas tiesībsargājošās institūcijās vai jāvēršas pie telpu īpašnieka, nevis pasīvi jāpieņem minētais apstāklis kā nesvarīgs. Šāda rīcība nekādā gadījumā neatbilst Komerclikuma 169.pantā noteiktajai krietna un rūpīga saimnieka ģenerālklauzulai. 2018.gada 22.maijā pieņemot sabiedrības dokumentus, netika pieņemti sabiedrības pamatlīdzekļi – transporta līdzekļi, jo ar tiem nedrīkstēja piedalīties ceļu satiksmē (nebija izietas tehniskās apskates). Minētie transportlīdzekļi tika pieņemti un fiziski aizvesti 2018.gada 28.jūnijā, nokārtojot vienas dienas braukšanas atļaujas un sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesisko atbildības obligāto apdrošināšanu. 2018.gada 22.maija akti un 2018.gada 28.jūnija akti apliecina mantas pārņemšanu, kuru administratore ir atsavinājusi maksātnespējas procesā un par minēto vērtību samazinājusi prasības summu.

Paskaidrojumos tiek norādīts, ka administratore nav pārņēmusi mantu – blīvgumijas logu, durvju un fasāžu profila sistēmām Minētā manta nav norādīta sabiedrības bilancē, kā arī uz vietas 2018.gada 22.maijā un 28.jūnijā pieņemot sabiedrības mantu un dokumentus, /pers. C/ apšaubīja šādu nelikvīdu pārdošanas iespējas, blīvgumiju specifikas un derīguma termiņa dēļ. Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka /pers. C/ piedāvāja noskaidrot vai vispār kādam līdzīgā sfērā strādājošam uzņēmuma būtu interese šādus nelikvīdus iegādāties un piedāvājumi netika izteikti, šādas manta vērtība ir EUR 0,00.

Saskaņā ar grāmatvedības dokumentiem, iesniegto bilanci, sabiedrības debitoru parādi sastādīja EUR 171 100,68. Atbildētāju norādītiem debitoriem saistību izpildes termiņš vēl nav iestājies un nav prognozējams kāda summa tiks atgūta. Izvērtējot nodotos grāmatvedības attaisnojuma dokumentus, administratorei netika nodoti debitoru pamatojošie dokumenti vai tie nesaturēja pilnīgu informāciju par debitoru parādiem EUR 83 018,57 apmērā.

Minētais apliecina, ka administratore nevar īstenot Maksātnespējas likumā noteikto mērķu sasniegšanu, atgūt pēc iespējas vairāk naudas līdzekļus kreditoru prasījumu segšanai, jo nav iespēju veikt tiesiskas darbības visu debitoru parādu atgūšanā, kā arī atsavināt visu sabiedrības mantu.

Motīvu daļa

Tiesa uzskata, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

[5] Maksātnespējas likuma 65.panta 8.punktā noteikts, ka pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas administratoram ir pienākums izvērtēt un celt tiesā prasības pret juridiskās personas pārvaldes institūciju locekļiem par viņu nodarīto zaudējumu atlīdzību. Atbilstoši Maksātnespējas likuma 72.[1] panta otrajai daļai Maksātnespējas procesā prasību pret valdes locekli parādnieka vārdā ceļ maksātnespējas procesa administrators.

Ar TIS Uzņēmuma reģistrā esošām ziņām pierādīts, ka laika posmā no 22.-07.2016.līdz SIA "ABSystems" maksātnespējas procesa pasludināšanai, t.i. 26.01.2018. SIA "ABSystems" vienīgais valdes loceklis bijis /pers. B/.

Ar pilnvaru (lietas 14.-15.lapa) apstiprinās, ka /pers. B/, kā SIA "ABSystems" valdes loceklis, pilnvarojis /pers. C/ rīkoties sabiedrības vārdā un pārstāvēt sabiedrību visās institūcijās, piešķirot visas ar likumu noteiktās tiesības.

Ar SIA "ABSystems" maksātnespējas procesa administratores M.Zaubes lēmumiem (lietas 10.-13.lapa) pierādīts, ka /pers. B/ un /pers. C/ ir iecelti par parādnieka pārstāvjiem SIA "ABSystems" maksātnespējas procesā.

Tiesa secina, ka minētie dokumenti un atbildētāja /pers. C/ paskaidrojumi norāda uz to, ka lietā nepastāv strīds, ka faktiski SIA "ABSystems" vadījis un pārstāvējis /pers. C/.

Tādejādi tiesa secina, ka maksātnespējas procesa administratorei ir likumā noteiktas tiesības un pienākums pieprasīt dokumentus no atbildētājiem un celt prasības tiesā par zaudējumu piedziņu.

[6] Atbilstoši Maksātnespējas likuma 70.panta otrajai daļai , parādnieka pārstāvis ar pieņemšanas un nodošanas aktu nodod administratoram visu parādnieka mantu, organizatoriskos, personāla un grāmatvedības dokumentus, rīkojumus, izziņas, pārskatus un saraksti, kā arī parādnieka zīmogu un spiedogu administratora noteiktajā termiņā, kas nevar būt īsāks par trim dienām un garāks par 10 dienām pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas. Parādnieka pārstāvja pienākums ir sagatavot nododamās parādnieka mantas un dokumentu sarakstu. Parādnieka pārstāvis dokumentus administratoram nodod, sakārtojis tos atbilstoši lietvedības noteikumiem.

Ar maksātnespējas procesa administratores M.Zaubes pieprasījumiem (lietas 20.-24.lapa,) pierādīts, ka prasītāja nosūtījusi atbildētājiem atkārtotus pieprasījumus sniegt informāciju un iesniegt dokumentus, atsevišķi norādot uz pienākumu nodot pamatlīdzekļus 5954.51 EUR apmērā un noliktavas krājumus .

Ar nodoto grāmatvedības dokumentu pieņemšanas- nodošanas aktu (56.-57.lapa) apstiprinās, ka /pers. C/ 2018. gada 21.maijā ir nodevis administratorei virkni dokumentu.

Savukārt, ar 2018. gada 22.maija u n 2018. gada 28.jūnija aktu (lietas 221.-222.lapa) ir pierādīts, ka /pers. C/ nodod sabiedrības maksātnespējas procesa administratorei M.Zaubei transportlīdzekļus /TL marka/, reģistrācijas /numurs A/, /TL marka/, reģistrācijas /numurs B/, /pers. N/ , reģistrācijas /numurs C/ un viedtelefonu APPLE 7plus, /pers. O/ , reģistrācijas Nr.JN2293.

[7] Neskatoties uz atbildētāju nodotajiem dokumentiem un mantu tiesa secina, ka nav nodoti visi pieprasītie dokumenti un manta .

[7.1] No 2018.gada 27.februāra MSIA "ABSystems" administratores sastādīta akta (lietas 25.lapa) secināms, ka sabiedrības juridiskajā adresē /adrese A/ telpas ir tukšas, manta tajās neatrodas un saimnieciskā darbība tur netiek veikta. Piekļuvi telpām nodrošinājis telpu īpašnieks /pers. I/.

Ar /pers. C/ 24.04.2018. atbildi uz pieprasījumu (65.-66.lapa) apstiprinās, ka parādnieka pārstāvis nodot pamatlīdzekļus 9807,24 EUR vērtībā, kā arī norāda pamatlīdzekļu pazušanu 5757,71 EUR apmērā un noliktavas krājumu pazušanu 57820,94 EUR apmērā.

Minētais tiesas ieskatā norāda uz to, ka atbildētājs /pers. C/ nenoliedz daļu pamatlīdzekļu un noliktavas krājumu nenodošanas faktu.

Par to, ka sabiedrībai ir bijuši šādi krājumi , kā arī sabiedrībai ir bijusi manta, pierāda sabiedrības bilance un krājumu atlikumu uzskaite (lietas 28.-55.lapa). Savos paskaidrojumos /pers. C/ nenoliedz, ka nodevis administratorei neparakstītu bilanci, kas norāda uz to, ka viņš šādus skaitļus pats bilancē ir norādījis un neapstrīd.

Tādejādi tiesa atzīst par pierādītu, ka administratorei nav nodoti pamatlīdzekļi 5757,71 EUR vērtībā un noliktavas krājumi 57820,94 EUR vērtībā, kas norāda uz to, ka noticis sabiedrības mantas samazinājums 63578,15 EUR apmērā.

[7.2] Tiesa atbilstoši Civilprocesa likuma 5.panta sestajai daļai ņem vērā judikatūrā paustās atziņas ka *…no Komerclikuma 169.panta izrietošā atziņa, ka lietās, kur prasība celta par valdes locekļu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu maksātnespējīgās sabiedrības labā, pierādīšanas pienākums gulstas uz sabiedrības valdes locekli. Savukārt prasītājam – administratoram ir jāpierāda tikai zaudējumu apmērs un to prezumpcijas fakts* (sk. Augstākās Tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 7.jūnija spriedums lietā Nr. SKC-7/2016 (C39072411)).

Tiesa uzskata, ka tieši atbildētāju pienākums ir pierādīt apstākļus, kas bija par pamatu daļu krājumu un pamatlīdzekļu nenodošanai, ko atbildētāji nav pierādījuši. Atbildētāju izteikumi, ka noliktavas krājumi atradušies sabiedrības juridiskajā adresē un telpām liegta pieeja nav pierādīti.

Mantu neatrašanās sabiedrības juridiskajā adresē pierāda sprieduma 7.1.punktā minētais maksātnespējas procesa administratores M.Zaubes sastādītais akts, kā arī telpu īpašnieka administratorei sniegtais paskaidrojums. Proti, 2018.gada 30.augustā /pers. I/ norāda, ka /pers. C/ viņa ieskatā maldinājis administratori, jo jau 30.11.2017. ticis informēts par izejmateriālu un iekārtu izvešanu no telpām /adrese A/. Ierodoties uz vietas konstatējis, ka informācija ir patiesa. Uzdodot jautājumu , saņēmis atbildi, ka tas ir priekšniecības rīkojums pārvest visu uz citu ražotni Iesniegumam pievienotas fotogrāfijas, kurās redzams, ka kravas automašīnā tiek iekrautas preces.

Tiesas rīcībā nav citu pierādījumu, tādejādi tiesai ir pamats atzīt atbildētāju argumentus par nepierādītiem.

Minētais ir pamats atzīt, ka sabiedrībai ir nodarīti zaudējumi, jo ir noticis sabiedrības mantas samazinājums , par ko nav iesniegti attaisnojoši dokumenti.

[7.3] Ar bilanci apstiprinās, ka SIA "ABSystems" ir debitori par kopējo summu 171100,68 EUR. Kā norādīts prasības pieteikumā , atbildētāji nav nodevuši dokumentus, kas pierāda darījumus ar debitoriem vai tie nesatur pilnīgu informāciju par debitoru prasījumiem 83018,57 EUR apmērā.

No pārbaudes akta par iesniegtajiem debitoru parādu pamatojošiem dokumentiem (lietas 59.-60.lapa) secināms, ka sabiedrības debitoru nav iesniegti pamatojošie dokumenti vai tie neatbilst likuma prasībām par dokumenta juridisko spēku. Kopumā debitoru parādi bez pamatojošiem vai nepilnīgiem dokumentiem sastāda 83018,57 EUR.

Kā jau minēts sprieduma 7.2 punktā , pienākums pierādīt dokumentu nodošanu, gulstas uz parādnieka pārstāvjiem t.i. atbildētājiem.

Kā secināms no /pers. C/ iesniegtā paskaidrojuma, atbildētājs faktiski neapstrīd šo darījumu apliecinošo dokumentu nenodošanas faktu.

Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumu Nr.583 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju" nosaka grāmatvedības kārtošanas un organizācijas prasības, t.sk. šo noteikumu 35.[11] punkts nosaka preču piegādes dokumenta obligātās sastāvdaļas.

Neesot līgumiem vai citiem darījuma apliecinošiem dokumentiem, jeb dokumentiem , kas nesatur nepieciešamos rekvizītus un kam nav juridiska spēka, tiesas ieskatā, zūd iespēja izvērtēt cik un kāda prece pārdota jeb vai ir izpildīts cita veida pasūtījums un pieprasīt maksājuma saistību izpildi pret prasītāju.

Tādejādi tiesa piekrīt prasītājai un uzskata, ka iztrūkstošu preču pavadzīmju –rēķinu vai neatbilstoši Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumiem Nr.583 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju" noformētu dokumentu neesība, nedod iespēju maksātnespējas administratorei izvērtēt nepieciešamību atgūt debitoru parādus.

Tiesa uzskata, ka gūt priekšstatu par iespējamiem debitoru parādiem šajā laika posmā un atgūt debitoru parādus nevar , pamatojoties tikai uz ziņām par debitoriem un to prasījumu apmēru, jo ziņas nepierāda darījumu un uz to pamata nevar izvirzīt pamatotus prasījumus. Tāpat tiesa uzskata, ka pienākumu sniegt debitoram dokumentus iespējamā kreditora administratoram normatīvie akti neparedz, bet šāds pienākums Maksātnespējas likuma 70.pantā uzlikts parādnieka pārstāvjiem.

[7.4] Novērtējot minēto, tiesa secina, ka atbildētāji nav izpildījuši Maksātnespējas likuma 70.panta otrajā daļā noteikto pienākumu „ jo nav ar pieņemšanas un nodošanas aktu nodevuši administratoram parādnieka mantu par kopējo summu 63775,45 EUR (5954,51+57820,94), kā arī nav nodevuši grāmatvedības dokumentus par darījumiem ar debitoriem 83018,57 EUR apmērā.

[8] Atbilstoši Civillikuma 1770., 1775., 1779.pantiem , ņemjot par zaudējumu atlīdzināšanu, ir konstatējami zaudējumu atlīdzības priekšnosacījumi- prettiesiska rīcība (neatļauta darbība/bezdarbība), zaudējumi un to konkrēts apmērs, cēloniba. Maksātnespējas likuma 72.[1] pants ir speciālā tiesību norma, pamatojoties uz kuru strīds ir jāizspriež pēc būtības pret Civillikumu.

Maksātnespējas likuma 72.[1] panta pirmā daļa noteic, ka parādnieka — kapitālsabiedrības valdes locekļi solidāri atbild par zaudējumiem parādniekam, ja maksātnespējas procesa administratoram netiek nodoti parādnieka grāmatvedības dokumenti vai tie ir tādā stāvoklī, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.

[8.1] Saskaņā ar likuma „Par grāmatvedību" 2. un 3.pantu par grāmatvedības kārtošanu un visu saimnieciskos darījumus apliecinošo dokumentu oriģinālu, kopiju vai datu attēlu saglabāšanu ir atbildīgs uzņēmuma vadītājs, kas kapitālsabiedrībā ir valde, savukārt likuma "Par grāmatvedību" 17.pants nosaka, ka uzņēmuma vadītājs ir atbildīgs par zaudējumiem, kas, pārkāpjot šā likuma noteikumus viņa vainas dēļ, nodarīti uzņēmumam.

Tiesa uzskata, ka grāmatvedības dokumentu nenodošana vai tādu dokumentu nodošana, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas, kā arī sabiedrības mantas nenodošana, ir atzīstama par neatļautu darbību.

Par to, ka grāmatvedības noteikumu pārkāpumi un to nenodošana kvalificējama kā kapitālsabiedrības valdes pārkāpums, kas, savukārt, nav savienojams ar krietna un rūpīga saimnieka rīcību ir atzīts arī 04.07.2018. Augstākās Tiesas spriedumā lietā Nr.SKC-155/2018.

[8.2] Tiesas ieskatā , vērtējot atbildētāju atbildību, pilnībā nevar nošķirt Maksātnespējas likuma 72.[1] pantā minētos nosacījumus, no valdes locekļa

Komerclikuma 169.pantā noteiktās atbildības kritērijiem .

Tiesa pievienojas juridiskajā literatūrā paustajam viedoklim, *ka Maksātnespējas likuma 72.[1] pants paredz zaudējumu prezumpciju, no kuras izriet arī cēloniskā sakara prezumpcija. Savukārt, Komerclikuma 169.pants paredz pārkāpuma prezumpciju* (sk. E.Novicāne. Valdes locekļa atbildība par dokumentu nenodošanu maksātnespējas procesa ietvaros. Jurista Vārds, 03.03.2015. Nr.9).

Iepriekš norādītie apstākļi , kādēļ maksātnespējas procesa administratore nespēj pildīt likumā noteiktās funkcijas debitoru parādu vai mantas atgūšanai norāda uz zaudējumu esību, kas ir cēloniskā sakarā ar dokumentu un materiālo vērtību nenodošanu , ko tiesa detalizēti analizējusi sprieduma 7.punktos.

[8.3] Tomēr tiesa nepiekrīt prasītājai, ka būtu piemērojama Maksātnespējas likuma 72.[1] panta pirmajā daļā noteiktā prezumpcija, proti , par zaudējumiem uzskatīt parādnieka maksātnespējas procesā atzītos kreditoru prasījumu pamatparāda apmērā.

Ar kreditoru prasījumu reģistru (lietas 71.- 76.lapa) apstiprinās, ka sabiedrībai ir kreditori , kuru galvenā prasījumu kopsumma ir 763422,29 EUR.

Ar prasītājas papildus iesniegto paziņojumu kreditoriem (182.- 184.lapa) apstiprinās, ka sabiedrības maksātnespējas procesā ir atgūta un realizēta manta samazinot kreditora prasījumu apmēru uz 704986,32 EUR.

Tiesa pievienojas judikatūrā paustajām atziņām, ka *atbilstoši maksātnespējas procesa mērķim un principiem (Maksātnespējas likuma 1. un 6.pants) valdes locekļa atbildības kritērijs dokumentu daļējas nodošanas gadījumā (Maksātnespējas likuma 72.[1] pants) ir tas, vai gadījumā, ja attiecīgie dokumenti būtu nodoti, tiktu uzlabots kreditoru stāvoklis (piemēram, administratoram būtu dota iespēja atgūt mantu) vai tiktu pierādīta izdevumu vai zaudējumu pamatotība* (sk. Augstākās tiesas 2018.gada 20.februāra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKC-554/201 un 12.06.2019. spriedumā lietā SKC154/2019).

No prasītājas sniegtajiem argumentiem un pierādījumiem tiesa jau sprieduma 7.4 punktā izdarījusi secinājumu, ka ar pieņemšanas un nodošanas aktu atbildētāji nav nodevuši administratoram parādnieka mantu par kopējo summu 63775,45 EUR (5954,51+57820,94), kā arī nav nodevuši grāmatvedības dokumentus par darījumiem ar debitoriem par kopējo summu 83018,57 EUR .

Uz citu atbildētāju prettiesisku rīcību, kas radītu Maksātnespējas 72.[1] pantā norādīto pamatu zaudējumu atlīdzībai prasītāja konkrēti nenorāda un tiesa to nesaskata. Tiesa uzskata, ka kreditoru prasījumu esība pati par sevi nenorāda uz atbildētāju kā krietnu un rūpīgu saimnieku darbības principa neievērošanu, jo komercdarbība ir saistīta ar materiālas dabas risku un , nenorādot uz konkrētu valdes locekļa pārkāpumu, no valdes locekļa vai viņa pilnvarnieka nevar prasīt atbildību.

Šajā lietā ir pierādīts, ka atbildētāji nav nodevuši mantu un dokumentus konkrētā apjomā un apmērā, tādejādi tiesa var izdarīt secinājumu , ka gadījumā, ja attiecīgie dokumenti un manta būtu nodoti maksātnespējas procesa administratorei, tiktu uzlabots kreditoru stāvoklis 146794,02 EUR apmērā.

Novērtējot minēto, tiesai ir pamats konstatēt , ka atbildētāju rīcība nenodododot sabiedrības mantu un dokumentus ir nodarījusi zaudējumus kreditoru kopumam nevis kreditoru prasījumu apmērā, bet gan 146794,02 EUR apmērā, jo pārējā apmērā tiesa atbildētāju rīcībā cēlonību nesaskata.

[8.4] Tā kā tiesa saskatījusi cēlonību nevis sabiedrībai pieteikto kreditoru prasījumu apmērā, bet krietni mazākā apmērā, nav nozīmes atbildētāja paskaidrojumos minētiem argumentiem par nepareiza zaudējuma apjoma noteikšanu, ieskaitot tajā gan /pers. I/ kreditora prasījumu, gan paša /pers. C/ kreditora prasījumu, gan iespēju atgūt parādus no citiem debitoriem.

Tiesa secina, ka atbildētāja norādīto debitoru apjoms 43563,83 EUR neapmierinās atlikušos kreditoru prasījumus. Tiesa piekrīt administratorei un uzskata, ka lēmumu par kreditoru prasījumu pieņemšanu bija pārsūdzami Maksātnespējas likuma 80.pantā noteiktajā kārtībā un konkrētā lietā jautājums par kreditoru prasījumu pamatotību , nav vērtējams.

Tiesa secina, ka atgūto mantu prasītāja ir realizējusi, samazinot kreditoru galveno prasījumu apmēru, līdz ar ko atbildētāju apsvērumi šajā daļā nav pamatoti.

[9] Maksātnespējas likuma 72.[1] panta piektā daļa noteic, ka panta noteikumi piemērojami arī citu juridisko personu maksātnespējas procesa subjektu likumiskajiem pārstāvjiem, kuri ir atbildīgi par juridiskās personas grāmatvedības kārtošanu un visu saimniecisko darījumu apliecinošo dokumentu saglabāšanu.

Lai gan /pers. C/ nav sabiedrības valdes loceklis, tiesa uzskata, ka arī viņš ir to personu lokā, kas nes atbildību par sabiedrības dokumentu kārtošanu, glabāšanu un to un sabiedrības mantas nenodošanas sekām.

Tiesa secina, ka /pers. C/ nav apstrīdējis administratores M.Zaubes lēmumu par viņa iecelšanu par parādnieka pārstāvi.

Atbilstoši izsniegtajai pilnvarai, /pers. C/ bija tā persona, kas vadīja sabiedrību, viņam bija nodrošināta piekļuve un rīcība ar bankas kontiem. Pats /pers. C/nenoliedz, ka pieņēma lēmumus sabiedrības vārdā un kārtoja sabiedrības grāmatvedību. Minēto apstiprina lietā esošie pieņemšanas- nodošanas akti .

Tādejādi tiesa uzskata, ka /pers. C/ iestājas atbildība pēc Maksātnespējas likuma 72.[1] panta pirmās daļas par parādnieka grāmatvedības dokumentu nenodošanu un nodoto dokumentu atrašanos tādā stāvoklī, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas, kā arī mantas nenodošanu, jo viņš bija tā perona, kas bija atbildīgs par uzņēmuma grāmatvedības kārtošanu līdz sabiedrības maksātnespējas pasludināšanai un viņam bija uzticēta dokumentu un mantas glabāšana.

Tiesas ieskatā apstāklis, ka /pers. B/ faktiski nepiedalījās sabiedrības darbībā, nevar kalpot par pamatu viņa atbrīvošanai no atbildības, jo tiesa nevar atbalstīt formāla sabiedrības valdes locekļa institūta pastāvēšanu. Atbilstoši ierakstiem komercreģistrā, /pers. B/ bija vienīgais sabiedrības valdes loceklis. Viņš bija tā persona, kas izdevusi un uzticējusi sabiedrības lietu vešanu un citu svarīgu lēmumu pieņemšanu /pers. C/. Tādejādi viņam, kā krietnam un rūpīgam saimniekam, bija jāpārliecinās par uzdoto uzdevumu izpildi.

Novērtējot minēto tiesa uzskata, ka nav iespējams nodalīt atbildētāju atbildību, tādejādi atbilstoši Maksātnespējas likuma 72.[1] panta pirmajai daļai zaudējumi no abiem atbildētājiem piedzenami solidāri.

[10] Atbilstoši Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 10.puntam prasītāja, ceļot prasību no valsts nodevas samaksas bija atbrīvota.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. panta pirmās daļas noteikumiem , ja prasītājs no tiesas izdevumu samaksas atbrīvots, tiesas izdevumi piespiežami no atbildētāja proporcionāli apmierinātajai prasījumu daļai.

Ceļot prasību , atbilstoši Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta f) apakšpunktam maksājama valsts nodeva 8784,70 EUR apmērā.

Tiesa apmierināja prasītājas prasījumus par summu 146794,02 EUR jeb 20,3% apmērā, tādejādi no atbildētājiem valsts labā piedzenama valsts nodeva 1783,29 EUR, ka arī ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 10,60 EUR apmērā, ko pierāda uzziņa (lietas 2.lapa). Tiesa secina, ka atbildētāja /pers. B/ līdz viņš uzsāka saziņu ar tiesu latviešu valodā un elektroniski, tiesa bija sūtījusi dokumentus vācu valodā, par ko Tiesu administrācijai piestādīts rēķins par 9,23 EUR samaksu. Minētie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi piedzenami no atbildētāja.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu atbildētajam nosakāms 10 dienu termiņš tiesas sprieduma labprātīgai izpildei.

[11] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu prasītājai nosakāmas tiesības saņemt likumisko nokavējuma procentus līdz sprieduma izpildei.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 1765.pantu likumisko procentu apmērs ir 6% gadā.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 4.,8., 97.,pantiem, 223.panta pirmās daļas 4.punktu, tiesa nolēma

prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. C/ un /pers. B/ solidāri par labu maksātnespējīgajai sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "ABSystems" zaudējumu 146794,02 EUR '(simtu četrdesmit seši tūkstoši septiņi simti deviņdesmit četri euro 02 centi) atlīdzību, ko ieskaitīt kontā LV83UNLA0050024417458, AS "SEB banka".

Atzīt MSIA "ABSystems" tiesības saņemt līdz sprieduma izpildei likumiskos procentus- 6% (seši procenti) gadā.

Piedzīt no /pers. C/ un /pers. B/ par labu valstij valsts nodevu 891,65 (astoņi simti deviņdesmit viens euro 65 centi) no katra , kas maksājama Valsts kasē, reģistrācijas Nr. 90000050138, konts LV55TREL1060190911200.

Piedzīt no /pers. C/ ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5.30 (pieci euro 30 centi), un no /pers. B/ ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 14,53 EUR (četrpadsmit euro 53 centi), ko iemaksāt Valsts kasē, konta Nr.LV51TREL2190458019000, BIC kods TRELLV22.

Noteikt /pers. C/un /pers. B/ termiņu sprieduma labprātīgai izpildei- 10 dienas no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā apelācijas kārtībā Zemgales apgabaltiesai, iesniedzot apelācijas sūdzību Zemgales rajona tiesā.

Tiesnese **I.Dzerkale**